

17.09.2020

Kirkkohallitus - Virastokollegio

Kirkkohallituksen virastokollegio / Kyrkostyrelsens ämbetskollegium

Kokousaika/Tid 17.09.2020 klo 09:00

Kokouspaikka/Plats Nh 629

Jäsenet/Medlemmar	Pekka Huokuna (puh.joht./ordf.) Leena Rantanen Pirjo Pihlaja (puh.joht./ordf.) Kimmo Kääriäinen Anna Kaarina Piepponen Petri Määttä	poissa/frånvarande poissa/frånvarande poissa/frånvarande
Läsnä/Närvarande	Tuomo Pesonen Asta Virtaniemi (siht./sekr.) Jukka Tamminen Carita Wuorsalo Kristiina Koskiahho	373–374 § (etäyhteys/på distans) 375 § (etäyhteys/på distans) 376 § (etäyhteys/på distans)

Pöytäkirjan vakuudeksi/In fidem

Tarkastanut/Justerat

Asta Virtaniemi

Pirjo Pihlaja

Kirkkohallitus - Virastokollegio

17.09.2020

§ 376 Helsingin seurakuntayhtymän Kannelmäen kirkon seurakuntarakennuksen purkaminen ja uuden rakentaminen

Diaarinumero DKIR/1117/03.03.00/2019

Esittelijä Vt. yliarkkitehti Kristiina Koskiahho

Perustelut **Alistettu päätös**

Helsingin seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuuston kokous 12.3.2020 21 § päätös:

1. poistaa yhteisen kirkkovaltuuston 10.10.2019 tehdyn aikaisemman päätöksen koskien Kannelmäen kirkon seurakuntarakennuksen suojelun purkamista,
2. purkaa olemassa olevan Kannelmäen kirkon seurakuntarakennuksen ja rakentaa sen tilalle voimassa olevien suojelumääräysten ja Museoviraston lausunnon mukaisen uuden rakennuksen oheisten viitesuunnitelmien laajuisena,
3. alistaa päätöksen tuomiokapitulin puollettavaksi ja sen jälkeen kirkkohallituksen vahvistettavaksi.

Helsingin seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto on kokouksessaan 12.3.2020 21 § päättänyt poistaa yhteisen kirkkovaltuuston 10.10.2019 86 § tehdyn aikaisemman päätöksen koskien Kannelmäen kirkon seurakuntarakennuksen suojelun purkamista ja päättänyt purkaa olemassa olevan Kannelmäen kirkon seurakuntarakennuksen ja rakentaa sen tilalle voimassa olevien suojelumääräysten ja Museoviraston lausunnon mukaisen uuden rakennuksen. Päätös on alistettu kirkkohallituksen vahvistettavaksi, koska kirkkopihha on suojeltu ja kysymys on olennaisesta muutoksesta kirkkopihassa, sen nykyisen koettavuuden suojelusta.

Yhteisen kirkkovaltuuston aikaisemman päätöksen (86 § 10.10.2019) jälkeen on tarkentunut, että suunniteltu seurakuntarakennuksen purkaminen ja uuden rakentaminen tapahtuisi olemassa olevan kirkkopihan koettavissa olevan vaikutelman suojelun puitteissa. Näin ollen asiassa ei ole kysymys kirkkolain 14 luvun 5 §:ssä tarkoitetusta suojelun purkamisesta, joten asiassa on syytä tehdä uusi päätös. Seurakuntayhtymä on teettänyt viitesuunnitelmat nykyisen seurakuntarakennuksen korvaamisesta uudisrakennuksella.

Viitesuunnitelmien ohjaukseen on osallistunut Museoviraston edustaja. Viitesuunnitelmien lähtökohtana on ollut se, että nykyinen seurakuntarakennus puretaan huonokuntoisena ja epätarkoituksenmukaisena tämän päivän tilatarpeita ajatellen. Viitesuunnitelmissa uudisrakennus sijoittuu purettavan rakennuksen paikalle laajentuen jonkin verran pidempänä kuin nykyinen rakennus tontin lounaisosaan. Uudisrakennus on laajuudeltaan n. 3 340 brm², nykyinen purettavaksi esitettävä on n. 2 870 brm².

Olellaisen muutoksen kohteena oleva suojeltu Kannelmäen kirkkopihha

Purettavaksi ehdotettu seurakuntakeskus ja samalle paikalle suunniteltu korvaava uudisrakennus sijaitsevat Kannelmäen kirkon vieressä. Kannelmäen

Kirkkohallitus - Virastokollegio

17.09.2020

betonikirkko on rakennettu vuonna 1962 pidetyn arkkitehtuurikutsukilpailun tuloksena. Arkkitehdit olivat Marjatta ja Martti Jaatinen. Kirkko rakennettiin 1967–68. Mäen päällä sijaitsevan pohjamuodoltaan neliömäisen kirkon kattorakenne kohoaa kulmapilarien varassa neljänä hyperbolisena paraboloidipintana, antaa rakennukselle keskeisesti korostetun luonteen ja luo voimakkaan nousun vaikutelman. Alun perin kirkkoon kuului pieni pohjoissiipi, jossa oli Lukas-församling -seurakunnan tilat. Myöhemmin siipeä laajennettiin ja siihen liitettiin seurakuntakoti ja rakennus muodostui seurakuntakeskukseksi.

Kirkkorakennus käsittää kaksi toisistaan erottuvaa osaa: korkean veistoksellisen kirkkosalin sekä matalan pelkistetyin siipiosan seurakuntien tiloille. Kirkkosalin ja seurakuntarakennuksen väliin jää kapea vihervyöhyke. Kirkkoa ja seurakuntatiloja on peruskorjattu ja niihin on tehty muutoksia 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa (mm. kirkon esteetön käynti seurakuntarakennuksen kautta). Siipiosaan on lisäksi tehty laajennusosa 1990-luvulla. Suuri osa Kannelmäen kirkon seurakuntarakennuksesta on nykyisin tyhjillään.

Kannelmäen kirkon seurakuntarakennus on rakennusteknisesti elinkaarensa päässä. Helsingin seurakuntayhtymän tarkoituksena on tämän vuoksi käynnistää tontilla kaavamuutosprosessi.

Kannelmäen kirkko on suojeltu 8.6.2004 Kirkkohallituksen päätöksellä ja sitä koskee kirkkolain 14 luvun 5 §:n suojelusäännös, jonka mukaan suojelu käsittää kirkon kiinteän sisustuksen, siihen liittyvät maalaukset ja taideteokset sekä pihapiirin. Kirkon suojelupäätöksessä on todettu Kannelmäen kirkon edustavan 1960-luvun korkeatasoista ja ennakkoluulotonta arkkitehtuuria. Lisäksi on todettu, että suojelu koskee seurakuntakeskustiloja sekä pihan rakenteita siltä osin, kuin ne vaikuttavat Kannelmäen kirkossa kävijän tai kirkkoa tarkastelevan koettavissa olevaan.

Museoviraston lausunto 2.9.2019

Helsingin seurakuntayhtymä on pyytänyt Museoviraston lausuntoa koskien Kannelmäen kirkon siipiosan seurakuntatilojen purkamista ja korvaamista uudisrakennuksella. Lausuntopyynnön liitteenä on Leppänen arkkitehdit Oy:n laatimat luonnossuunnitelmat (29.4.2019 ja 6.6.2019) sekä Kannelmäen kirkon rakennushistoriaselvitys (6.6.2019). Museovirasto on antanut aiemmin lausunnon koskien asiaa (MV/152/05.03.00/2016). Arkkitehtitoimisto Marjatta ja Martti Jaatinen suunnittelema betonirakenteinen kirkko on valmistunut ja vihitty käyttöön 1968.

Uudisrakennuksen suunnittelussa on huomioitu Museoviraston aiemmassa lausunnossa esittämiä uudisrakentamisen arkkitehtuuria, hahmoa ja materiaaleja koskevia näkökohtia. Uudisrakennuksen kerrosalasta merkittävä osa on esitetty hoiva-asumiseen.

Suunnitelmissa esitetyt hoiva-asumiseen liittyvät parvekkeet ja piha-alueen muutokset muuttavat kokemusta kirkkorakennuksesta julkisena rakennuksena erityisesti rakennuksen kaakon (kirkkopihan, kirkon) puolelta.

Kirkkohallitus - Virastokollegio

17.09.2020

Jatkosuunnittelussa on tärkeää, että uudisosan julkisivut ovat kirkon ja kirkkopihan suuntaan mahdollisimman neutraaleja ja eleettömiä. Lisäksi on erityisen tärkeää, ettei uudisrakennus kasva korkeutta nyt esitetystä.

Seurakuntakeskuksen sisäänkäynti ja aulat johdattavat suojeltuun kirkkosaliin, mikä edellyttää uudisosan ja kirkko-osan liittymisen tarkkaa tutkimista. Uudisrakennuksen muun kuin seurakunnallisen toiminnan sisäänkäynnit ja huoltoliikenne tulee suunnitella kirkkorakennuksen hierarkia huomioiden. Kirkkorakennusta ympäröivä kirkkopihan säilyminen yhtenäisenä puistomaisena vyöhykkeenä on tärkeä osa kirkon arkkitehtuuria. Uudisrakennuksen siipiosan laajuutta tulee tarkastella uudelleen rakennuksen lounaispäädyssä.

Tuomiokapitulin lausunto

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli 27.05.2020, § 21:

Jollei vahvistettavaksi alistettu päätös ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä taikka mene viranomaisen toimivaltaa ulommaksi tai ole muutoin lainvastainen ja jollei se myöskään ole epätarkoituksenmukainen, se on KL 24:2 mukaan vahvistettava. Yhteisen kirkkovaltuuston kokous on ollut laillinen ja päätösvaltainen. Päätös on tehty yksimielisesti. Päätös ei mene yhteisen kirkkovaltuuston toimivaltaa ulommaksi eikä se ole muutoinkaan lainvastainen. Päätöstä ei myöskään ole pidettävä KL 24:2 tarkoittamalla tavalla epätarkoituksenmukaisena. Tuomiokapituli puoltaa päätöksen vahvistamista.

Alistusviranomaisen harkinta

Päätöksen lainmukaisuus:

Päätös on tapahtunut oikeassa menettelyssä eli kirkkovaltuuston kokous on ollut laillinen, toimivaltainen ja päätös syntynyt yksimielisesti. Päätöksen tehneellä kirkkovaltuustolla on toimivalta asiassa ja päätös on lainmukainen.

Tarkoituksenmukaisuus kirkollisen rakennuksen kulttuuriperintöarvojen kannalta:

Tässä tarkastellaan sitä, onko suunniteltu olennainen muutos kirkkopihassa, seurakuntarakennuksen purku ja uuden rakentaminen riittävässä määrin samankaltainen muutos ja rakennus toisiinsa verrattuna kirkon pihapiirin suojelun ja koettavuuden kannalta.

Viitesuunnitelmien lähtökohtana on ollut seurakuntakeskuksen nykyisen kaltainen eleetön, suorakaiteenmuotoinen rakennushahmo, joka toimii neutraalina jalustana kirkolle. Julkisivukäsittelyssä pyritään rauhalliseen ja eleettömään vaikutelmaan, jolloin kirkkopihan hahmo ja luonne säilyy lähes entisen kaltaisena koettavuudeltaan, mikä oli kirkkopihan suojelun tarkoitus. Suunniteltu seurakuntakeskus- ja asuinrakennus on kuitenkin isompi kuin purettava rakennus, jolloin uudisrakennus on hieman vaikuttavampi kirkkopihassa kuin vanha seurakuntakeskus.

17.09.2020

Kirkkohallitus - Virastokollegio

Esittelijän arvion mukaan Kannelmäen kirkko säilyy muutoksen jälkeen kirkkosaakävijän näkökulmasta kirkkopihan dominanttina, koska uudisrakennus on vanhalla paikalla rinteessä. Sijainti pienentää uudisrakennuksen kasvavan hahmon merkitystä kirkkopihassa, vaikka rakennuksen pituus ja korkeus jonkin verran kasvavat. Koska kirkkopihan nykyisen ilmiäsuun koettavuuden suojelua ei kumota, niin seurakunnan alulle panema kaavamuutosprosessi määrittää uudisrakennuksen tarkan sijainnin, koon ja julkisivut ja ottaa huomioon kirkkolain mukaisen kirkkopihan suojelupäätöksen ja Museoviraston näkemykset. Kirkkohallitukselle ja Museovirastolle esitetyt uudissuunnitelmat eivät ole lopulliset suunnitelmat, koska kaavaakaan ei vielä ole, vaan suuntaa antavat. Kaavamuutosprosessi ei kuitenkaan kumoa kirkkopihan suojelua. Kirkkopihan suojeluarvojen säilyvyyden pihapiirin koettavuuden kannalta voidaan katsoa olevan kaavamuutosprosessissa turvattu kirkkolain mukaisen Kannelmäen kirkon ja kirkkopihan suojelupäätöksen (Kirkkohallituksen täysistunto 8.6.2004) mukaisesti.

Tarkoituksenmukaisuus käytön kannalta:

Kolmikerroksiseen uudisrakennukseen sijoittuisi seurakunnallisten tilojen lisäksi päiväkotitoimintaa ja vanhusten hoivakotitoimintaa. Seurakuntatilat sijoittuvat rakennuksen itäpäähän nykyisille paikoille.

Tarkoituksenmukaisuus seurakuntatalouden kantokyvyn kannalta:

Kannelmäen kirkon seurakuntarakennus on rakennusteknisesti elinkaarensa päässä. Osa rakennuksen tiloista on vuonna 2015 jouduttu poistamaan käytöstä sisäilmaongelmien takia. Rakennukseen on tehty tutkimuksia, selvityksiä sekä korjaustoimenpiteitä. Rakennuksen korjaaminen on osoittautunut ongelmalliseksi ja taloudellisesti kannattamattomaksi. Peruskorjauskustannusten arvioidaan ylittävän uudisrakentamisen kustannustason. Rakennuksen talotekniikka on saavuttanut teknisen käyttöiän. Seurakunnallisessa käytössä toimitilarive on pysyvästi vähentynyt. Toimitilojen korjaaminen alkuperäiseen laajuuteen ja käyttötarkoitukseen ei ole tarkoituksenmukaista ja hoivakotikäyttö on siksi mahdollista.

Kirkkovaltuuston päätös on syntynyt laillisessa järjestyksessä ja yksimielisesti. Päätöksen vahvistamiselle ei ole esteitä laillisuuden eikä tarkoituksenmukaisuuden kannalta.

Sovelletut oikeusohjeet KL 14; 2 §, 5 §, 5a §, KL 24; 1 §, 2 §

Lisätiedot kristiina.koskiahho@evl.fi

Päätösehdotus Vahvistetaan Helsingin seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston* 12.3.2020 21 § päätös Kannelmäen seurakuntakeskuksen purusta suojelussa kirkkopihassa olennaisena muutoksena ja samaa rakennuspaikkaa, uudisrakennusta, koskevat viitesuunnitelmat suuntaa antavina. Kirkkohallituksen virastokollegio toteaa, että lopullinen uuden rakennuksen suunnitteluratkaisu kirkkopihaan sijoittuvana muotoutuu kaava- ja rakennuslupaprosesseissa, joissa kirkkolain mukainen kirkkopihan suojelupäätös (2004) on voimassa. *(toimielimen nimi korjattu hallintolain 51 §:n 1 momentin nojalla kirjoitusvirheenä 28.9.2020 / Asta Virtaniemi)

17.09.2020

Kirkkohallitus - Virastokollegio

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Toimenpiteet

Ote seurakunta ja Museovirasto, tiedoksi Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

17.09.2020

Kirkkohallitus - Virastokollegio

OIKAISUVAATIMUSOHJE

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä siitä kirjallisen oikaisuvaatimuksen kirkkohallituksen täysistunnolle.

Oikaisuvaatimuksen voi tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Kun seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen alistama päätös on jätetty tutkimatta tai vahvistamatta taikka sitä on muutettu, kirkkoneuvostolla, seurakuntaneuvostolla, yhteisellä kirkkoneuvostolla sekä seurakunnan jäsenellä on oikeus vaatia oikaisua päätökseen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Seurakunnan jäsenen oikaisuvaatimusaika lasketaan siitä päivästä, jona kirkkohallituksen päätös on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusajan kuluessa kirkkohallitukselle osoitettuna osoitteeseen:

Postiosoite: PL 210, 00131 Helsinki
Käyntiosoite: Eteläranta 8, Helsinki

Telekopio: (09) 180 2350
Sähköposti: kirkkohallitus@evl.fi

Kirkkohallituksen viraston aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 8.30–16.15.

Oikaisuvaatimuksen on oltava perillä kirkkohallituksessa oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Oikaisuvaatimuksen voi tuoda virastoon, lähettää postitse tai sähköisesti.

Sähköisen viestin katsotaan saapuneeksi viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Oikaisuvaatimus toimitetaan omalla vastuulla.